

Løsesummen Jesus

55 betragtninger over påsken

Sverre Bøe

Forord

Jeg vil i denne bog gerne have lov til at tage dig med på en vandring ind i Bibelens store fortælling om påsken. Det Gamle Testamente (GT) og Det Nye Testamente (NT) har meget at fortælle os om jødernes påskefest, om offerordningerne, om Messias-profetier og om, hvad der skete med Jesus i den vigtigste af alle uger, påskeugen i Jerusalem. Og ikke mindst lærer apostlenes breve os, hvad dette betyder for os, som tror.

Titlen "Løsesummen Jesus" er inspireret af verset fra Mark 10,45, hvor der står: "For Menneskesønnen er ikke kommet for at lade sig tjene, men for selv at tjene og give sit liv som løsesum for mange." Det er mit mål at pege på Jesus som den, der løser vores største problem ved at give sit eget liv som en løsesum. Det møder vi ikke mindst i nadveren, hvor Jesu legeme rækkes til os i form af et lillebitte stykke brød, der har form som en mønt.

Stykkerne i denne bog er noget længere end i almindelige andagtsbøger, men de er kortere end en prædiken. Jeg har forsøgt at skrive dem i samme orden, som begivenhederne skete. Hvert kapitel er skrevet som et selvstændigt stykke; det er næppe naturligt at læse mange i træk. Jeg håber, at de til sammen vil få både de ydre begivenheder og Bibelens egen forklaring frem.

Mange bøger om Jesus død og opstandelse kan måske opleves ensidige: Er der ikke meget andet stof i Bibelen, som vi også skal standse for? Jo, Bibelen taler stærkt om, hvor vigtigt det er

at kende "hele Guds vilje" (ApG 20,27), og helt fra jeg begyndte som bibellærer, har det været mit store mål at forsøge at lægge alle Bibelens sider frem.

Samtidig er der ikke uden grund opstået et begreb, der hedder "den hellige ensidighed", og som netop gælder påskebudskabet. Det handler om at knytte til ved centrum, det, som Paulus har formuleret som "Jesus Kristus og det som korsfæstet" (1 Kor 2,2).

Mange gode (påske)bøger hjælper os til en langsom indlevelse i påskens anspændte, sårende og fortættede situationer. Det bedste, vi kan kalde en sådan dyb eftertanke, er meditativ. Risikoen er, at vi kommer til at lægge vores egne forestillinger ind i stoffet. For mig er det vigtigt *ikke* at psykologisere eller at skabe tænkte oplevelser, men jeg er den første til at indse, at det ikke er tilrådeligt helt at undgå det.

Bibelteksterne er hentet fra den autoriserede danske oversættelse fra 1992 (DO1992).

Denne bog tilegnes mindet efter min svigermor, Kari Moe. Hun fulgte dette bogprojekt tæt, indtil hun døde i november 2014. På sygelejet læste jeg højt for hende fra manuskriptet. Da fik jeg lov til at se på ny, at vi ikke kan leve på et andet fundament end det, vi kan dø på: At vores regnskab med Gud kom i balance, da Jesus blev vores løsesum.

Indhold

Giv mig et sekund for hver kineser	9
Han, som bar synden	13
Hytteplaner	17
En helt personlig henvendelse	20
Hvad er den rette faste?	23
At tælle får	27
Ufrivilligt komisk - ufrivilligt profetisk	31
"Jeg vil møde dig der"	35
"Jeg har givet jer det på alteret"	39
Tre gange ved Jesu fødder	43
Jesus var bange	47
Følger jeg bare med, eller er jeg en efterfølger?	50
Guds margueritter	53
Olas kasket	57
Lovens endestation	61
Guds budget er blevet lækket	65
Flisemurernes store mosaikbillede	68
Korsets budbærer eller stand up-komiker?	71
Guds omveje	75
Mellemmanden	78
Kunsten at vælge sine forældre med omhu, eller hvad vi kan lære af et Brio-tog	81
Gud respekterer et nej	84
Påskens profet	88

Englene - beskedne tjenere med opgaver fra Gud	92
Taberne og den himmelske advokat	95
Kan en stor Gud fordybe sig i små detaljer?	98
Det var Herrens vilje at knuse ham	101
Hvorfor netop et kors?	105
Korsfæstelser i Antikken	109
Mere end en illustration	112
"... så lad de andre gå"	116
Judas Iskariot	119
Mere end ord, der faldt i forbifarten	123
Løsesummen i nadveren	127
Velsignelsens bæger	131
Og dermed basta!	135
En vikarierende korsbærer	138
At bære sit kors hver dag	142
Jesu syv ord på korset	146
Er det let at blive frelst?	150
Jesus øvede sjælesorg på dødslejet	154
Maria Magdalene	157
Han, som blev modsagt	161
Fuldkommen?	164
Kom så!	168
Forhænge	171
Jesu blod	175
Lagt i graven	179
Jesu opstandelse	183
Jesus er virkelig stået op fra de døde	187
Skal vi blive ved med at kalde Thomas for tvivleren?	191
Dyrt købt	195
På tomandshånd med Jesus	198
Fyrre dage med Jesus - fra påske til Jesu himmelfart	202
"Åben, indtil jeg bliver træ"	206

Giv mig et sekund for hver kineser

En gammel Kina-missionær havde tit meget på hjerte. Og når han først fik - eller tog - ordet, beholdt han det i lang tid. Det skete ofte, at folk syntes, han blev ret så vidtløftig.

Men han havde så meget på hjerte. Eller måske skulle vi hellere sige, at han havde så *mange* på hjerte. Måske havde han lært at bede, som en anden Kina-missionær har gjort det med disse ord: "Giv, Jesus, mig dit frelsersind for slægtens sorg og harm! Luk mig i dine smerter ind, og gør mig stærk og varm!"

Han havde boet i verdens folkerigeste land i mange år. Der er mange kinesere, og de bor tæt. Og det var, som om de mange ansigter havde brændt sig ind i hjertet på den gamle missionær. Det er ikke kun høsten, der er stor. Østen er også stor.

"Giv mig ét sekund for hver kineser!" Det skete, han svarede sådan, hvis nogle bad om at "fatte sig i korthed".

Ét sekund? Det er ikke ret lang tid. Når han sagde det på den måde, var det svært at sige ham imod. Så handler det pludselig lidt om både menneskeværd og taleret.

Jeg, som skriver disse linjer, må bekende, at jeg altid har været lidt for glad for tal. Som regel prøver jeg at holde det for mig selv, men da jeg hørte om denne missionærs ydmyge(!) bøn, blev jeg siddende og regnede: Hvor lang tid ville det egentlig tage, hvis vi skulle give et sekund til hver kineser? En

time består af 3.600 sekunder. Det bliver 86.400 på et døgn, og hvis vi ganger det med 365 dage, er der rundt regnet 31 millioner sekunder om året. Regnestykket siger, at det vil tage 45 år, hvis vi giver bare ét sekund til hver kineser. Og i løbet af de år er der vel blevet født lige så mange nye kinesere ...?

Gud vil ikke miste en eneste

Lad det regnestykke blive i baghovedet, når vi nu vender os mod noget, som Jesus sagde om sin tjeneste: "Og hans vilje er, at jeg ikke skal miste noget af alt det, han har givet mig, men oprejse det på den yderste dag" (Joh 6,39). Jesus vil ikke miste ét eneste af alle de mennesker, han har skabt. Hver enkelt er skabt unik, og vi er skabt i Guds eget billede.

Om Gud hedder det, at han *vil*, at "alle mennesker skal frelses og komme til erkendelse af sandheden" (1 Tim 2,4). Jesus viste i sit liv, hvad et guddommeligt "vil" betyder. Det inkluderer handling og omsorg, nærhed, tid og tilstedeværelse. Jesus så den fattige tigger ved vejsiden. Han så den ulykkelige tolder i morbærfigentræet. Han så mødrene med de små børn, og han så den dødsdømte røver ved sin side på Golgata.

Jesus ville ikke "miste" noget eller nogen. Han forsikrer os om, at der ikke findes et hår på vores hoved, som han ikke har talt (Luk 12,7). Og i Sl 56,9 læser vi, at hver eneste tåre, som David har grædt, er samlet i Guds lædersæk. Så nær er Gud. Så tæt er han på hver eneste af dem, der tilhører ham, og i de ensomme stunder i nattemørket, hvor du tror, at det kun er din hovedpude, som ved, at du græder. Gud er der. For ham er dine tåre dyrebare. Han samler dem op i sin lædersæk. (I den norske bibel står der læderflaske i stedet for lædersæk, o.a.).

Guds flaskesamling

Det sker, at jeg møder mennesker, der er stolte af deres flaske-

samling. Det er "ædle dråber", siger de. Hvad skal vi sige om Guds flaskesamling - den, der indeholder lige så mange flasker, som der er mennesker, han har skabt, og hvor hver enkelt flaske, indeholder alle de tårer, som vi har grædt hver især.

Giv mig et sekund for hver kineser! Hvilken uendelig stor Gud, vi har. Han, som har al tid i verden til hvert eneste menneske, der vender sig til ham i bøn.

Og måske aner vi en lille flig af, hvad det var for en kærlighed, Jesus var fyldt af. Han, som kunne "se" hver enkelt af os, da han gik sin ensomme vej til korset. Hvis straffen for hvert enkelt menneskes synder og forsømmelser gennem et helt liv skulle koncentreres i ét sekunds straf over stedfortræderen Jesus, ville det alligevel blive en uendelighed af skyld, som var lagt på Jesus.

Jesus tog alles skyld med op på korset. Jeg har i min uforstand tænkt, at det ville have været helt fint, hvis Jesus havde set bort fra mine synder. Det er sikkert helt rigtigt, at han døde for alle andres synder, men han havde vel ikke behøvet dø for mine? Jesus så ikke bort fra noget. Der blev også krævet soning for mine synder. Der blev også betalt løsesum for mit liv.

Et sekunds audiens

Hvordan bliver evigheden, livet for de salige i Guds fuldkomne rige? En skare så stor, at ingen kan tælle den. Får vi ét sekunds audiens hos Gud hvert 40. år?

Nej, hos Gud er der ikke en tidsbegrænset audiens, ingen hurtig besøgstid. Den store læge skal være så nær, at der står, at "han vil tørre hver tåre af deres øjne" (Åb 21,4), og saligheden i Guds nærvær skal aldrig få ende.

En hel evighed for hver kineser! For hver kineser, som blev nået med evangeliet og tog imod det.

Så er vi tilbage i vores verden. Tilbage hos den gamle Kina-missionær. I hans nød for at nå frem i tide med evangeliet til dem, der er "uden håb og uden Gud i verden" (Ef 2,12).

Han, som bar synden

Der skal gode grunde til at ændre ordlyden på kendte bibelvers. Jeg hører til dem, som synes, det er fantastisk spændende at læse Bibelen på mange sprog og i mange forskellige oversættelser. Gamle sandheder kan åbne sig på en ny måde, og vers, jeg har oversat, stråler frem. Men alligevel er jeg ikke et øjeblik i tvivl om, hvilken bibel der er "min" bibel. Kendte formuleringer har prentet sig ind i bevidstheden, fra jeg var barn. Det er utrolig værdifuldt. Helligånden kan dermed "minde" os om sit eget ord på stadig nye måder.

Det bibelvers, jeg har i tankerne nu, er Johannes Døbers ord, da han så Jesus: "Se, dér er Guds lam, som bærer verdens synd" (Joh 1,29). I det norske bibelselskabs nyeste oversættelser har man tilføjet et lille ord: "Se, dér er Guds lam, som bærer verdens synd *bort*." Denne ændring har faktisk ikke rejst nogen særlig debat, og den nye formulering arbejder sig ind de fleste steder. Lad os rejse langt tilbage i tiden for at sætte sagen lidt i perspektiv.

Gud? Eller bare guddommelig?

De første kristne måtte kæmpe på mange fronter. Dels mod Romerriget, som ikke tålte den nye tro, og dels mod forskellige former for vranglære. Det sidste gjaldt ikke mindst læren om Jesus. Alle var enige om, at han var en stor profet, forkynder og vismand. Alle var enige om, at han var guddommelig. Men var

han Gud? Eller lignede han bare Gud? Går det an at sige, at Gud blev menneske? Eller måske var Gud bare "på besøg" hos os, ved at han "adopterede" et menneske for en tid og talte igennem det menneske?

For hver ny vranglære, som dukkede op, præciserede den kristne kirke mere og mere, hvad Bibelens forskellige udsagn om Jesus betyder. Det, vi i eftertiden kender som treenigheds-læren, er blevet fælleseje for alle kristne kirker. Det er blevet bekræftet igen og igen af nye generationer.

Kirkefaderen Augustin kom en gang i sådan en konflikt. Sagens kerne var: Kom Gud virkelig til os som menneske den ene gang i hele verdenshistorien? Og døde Jesus virkelig for os én eneste gang, sådan at dette fik gyldighed til alle tider? Augustin mente, at hans modpart gav højst uklare svar.

"En Kristus hængende i hvert træ"?

Augustin satte tingene på plads. Han mente, at hans modstandere havde "en Kristus hængende i hvert træ". Jesu frelsesværk blev altså forstået så tidløst, at også korsdøden blev en mere eller mindre evig hændelse. I stedet for at det skete én gang på et bestemt tidspunkt i verdenshistorien, blev det et alment træk ved Jesus, at han lider for og med mennesker.

Men sådan taler Bibelen ikke. Hebræerbrevet viser os, at den gamle pagts ordninger krævede, at der blev bragt nye ofre hvert eneste år. Og alligevel kunne dette ikke gøre nogen fuldkomne. Men da Jesus kom, var det helt anderledes: "For ved ét eneste offer har han for altid ført dem, han helliger, til målet" (Hebr 10,14).

Derfor er det meget klagende at få det lille ord "bort" med i Joh 1,29: "Se, dér er Guds lam, som bærer verdens synd bort." Meningen er jo ikke, at Jesus er sådan en, der altid bærer på den lidelse, menneskene har. Nej, på et tidspunkt i verdenshi-

historien blev Gud født på jorden. Og i et eneste menneskes liv blev den syndfrie "gjort til synd for os" (2 Kor 5,21). På én bestemt langfredag forlod Gud sin eneste søn på korset og straffede Jesus for al verdens synd.

Jesus bar vores synd *bort*. Den er der ikke længere. Den kan ikke længere spærre vejen til Gud for os. Det "er fuldbragt".

Det er som med sydebukken på den store forsoningsdag. Vi læser i 3 Mos 16, at ypperstepræsten skulle føre en gedebuk frem "for Herrens ansigt" i templet, og derefter skulle den føres ud i ørkenen. Den skulle på en måde bære folkets synder bort.

Mere end solidaritet

Bibelen har mere at sige, end at Gud ser på mennesker med kærlighed. Der er mere at sige om Jesus, end at han er solidarisk med os. Det er alt for lidt at sige, at han bare delte kår med os. For Jesus kom til jord som menneske for at gøre noget ved vores situation. Han gav os et eksempel på kærlighed, men mere end det: Han reddede os.

Derfor skal vi ikke misforstå det kendte bibelvers, som om det betyder, at Jesus stadigvæk bærer rundt på al den synd og ondskab, som findes i verden. Det gode budskab er, at han har gjort noget ved det. Han har båret det bort! Aldrig mere behøver din og mind synd spærre vejen til Himlen for os.

Jeg, som skriver disse linjer, blev født og voksede op i Japan. Det er langt på vej et buddhistisk land. Buddhas lære går netop ud på, at vi skal være ærlige over for os selv om, at alt dybest set er lidelse. Selve længslen efter et liv uden lidelse er forkert, mener buddhismen. Derfor er målet for en buddhist at slippe for at leve. At slippe for at blive genfødt igen og igen til nye liv.

Der ser vi, hvor totalt anderledes kristendommen er. Jesus tilbyder os ikke en måde, hvorpå vi kan slippe for at leve. Tværti-

mod kommer han for at give os evigt liv, liv i overflod. Og han lærer os ikke, hvordan vi skal leve *med* synden. Han kom for at bære den bort. Tak og lov for det.

”Jeg har givet jer det på alteret”

Du gætter aldrig, hvilken ABC jøderne brugte til deres børn i gammel tid! Ja, du kan sikkert godt regne ud, at de brugte Bibelen, det, som vi kalder Det Gamle Testamente. Men hvor i Bibelen begyndte de? Måske med skabelsen i Første Mosebog? Nej. Måske med udvælgelsen af Abraham eller med pagten på Sinaj? Nej. Hvad med de spændende historier om Saul og David? Eller med Salomos kloge ordsprog til sin unge søn? Nej. Vi kan nok ikke gætte os frem til svaret - vi må læse, hvad det er.

I sabbatsskolerne i synagogerne begyndte de med 3 Mos 1. Der står der, hvordan man skal gøre, når man bringer et brændoffer. Det hele fortælles nøjagtigt og detaljeret. Alt skal udføres korrekt. Så fortsatte de med kapitel 2 og 3. Der står der om afgrødeofre og måltidsofre. Sådan arbejdede de sig igennem alle de forskellige offerlove. Dét var centrum for dem og udgangspunktet for trosoplæringen.

Det er vanskeligt at komme meget længere væk fra vores prioriteringer. Men det var ikke et tilfældigt valg. For gennem disse kapitler lærte jøderne, hvordan Gud har inviteret menneskene til at komme til ham på trods af afstanden mellem Den hellige og synderne. Gud havde selv lavet forordninger for, hvornår og hvordan mennesker kunne komme til ham.

Logikken i ofringerne

Lad os se lidt nærmere på, hvordan disse ofre egentlig skulle bringes. Hvis vi forenkler det lidt, kan vi sige det på denne måde.

En familiefar skulle tage sin familie med sig til Jerusalem. Han skulle også have de dyr med, som de skulle ofre. Foran præsten skulle han lægge hænderne på offerdyrets hoved. Så kunne han bekende de synder, som han og "hans hus" havde begået, højt for præsten og for sin familie. Sådan kunne skylden på en måde overføres til dyret. Derefter slagtede manden og præsten sammen dyret. Blodet skulle med det samme tappes fra og føres ned i en grøft under alteret. Blodet symboliserer livet. Ingen kan leve, hvis blodet er tappet fra.

Så skulle dyret skæres ud og efter nøjagtige regler fordeles mellem præsten, templet og familien, som ofrede. Men vigtige dele af kødet blev brændt på alteret "for Herren". Præstens (og nogle gange også levitternes) andel af kødet var den løn, som præsterne (og levitterne) levede af. Tempellets andel dækkede driftsudgifter.

Men sædvanligvis spiste familien sig også godt mætte. Måske skete det ikke så ofte, for mange var fattige. Men i Herrens tempel, sammen med Guds folk, kunne de spise sig mætte og glæde sig. Under de store højtider var der også sange og processioner, og her blev bibelhistorien genfortalt. Sådan kunne børnene lære, og alle skulle mindes om, hvordan Gud havde handlet med Israel op gennem historien.

Når vi i nutiden læser disse instruktioner i 3 Mos 1-6, virker det hele meget strengt, måske både lidt juridisk og omstændeligt. At vi føler det på den måde, siger måske lidt om, hvor let vi tager på spørgsmålet om Guds hellighed og synden. For det gamle Israel var det her alvor.

Offerlammet Jesus

Jesus træder midt ind i dette. Johannes Døber kalder ham for "det Guds lam, som bærer verden synd" (Joh 1,29). Jesus var det uskyldige offerlam, som blev ført frem til Guds alter. Han var den syndfrie, der blev "gjort til synd for os" (1 Kor 5,21). Så blev Jesus slået ihjel, han blev slagtet, hvis vi skal sige det på en brutal måde. Jesu blod løb fra korset. Han er et skyldoffer (Es 53,10). "Han blev plaget og mishandlet, men han åbnede ikke sin mund, som et lam, der føres til slagtning, som et får, der er stumt, mens det klippes, åbnede han ikke sin mund" (Es 53,7).

Den, der tager sig tid til at læse offerlovene i Det Gamle Testamente omhyggeligt, kan finde mange linjer frem til Jesus og hans offerdød. Det kan ganske vist også trækkes for langt, sådan at man læser noget ind i teksterne, som strengt taget ikke står der. Men der er nok meget større fare for, at vi overser meget af det, som udtrykkeligt står der. Ikke mindst kan Hebræerbrevet hjælpe os til at tolke disse linjer på den rigtige måde.

Lad os bare standse for enkelt træk mere: I Moseloven er det en vigtig pointe, at offerdyrene skulle være lydefri. De skulle altså være førsteklasses dyr. Det kunne sikkert være fristende for nogen at vælge et svagt, skadet eller sygt dyr til offerdyr. Det kan vi læse i et vers hos profeten Malakias:

Når I bringer blinde dyr som ofre, er det så ikke noget ondt?
Når I bringer halte og syge dyr, er det så ikke noget ondt?
Prøv at bringe det til din statholder! Tror du, han vil tage nådigt imod dig og vise dig velvilje? siger Hærskares Herre (Mal 1,8).

Når Jesus træder frem som Guds lam, offerlammet, er det et lydefrit, fuldkomment og syndfrit menneske, som står der.

"Hvem af jer kan påvise nogen synd hos mig" spurgte Jesus (Joh 8,46). Det kunne ingen. Også røveren på korset vidste, at "han har intet ondt gjort" (Luk 23,41). Og Peter, som kendte Jesus bedre end nogen anden, skrev sådan her om ham:

I ved jo, at det ikke var med forgængelige ting som sølv eller guld, I blev løskøbt fra det tomme liv, I havde overtaget fra jeres fædre, men med Kristi dyrebare blod som af et lam uden plet og lyde (1 Pet 1,18-19).

Han, der er min stedfortræder hos Gud - Jesus selv - består prøven. Han er fuldkommen. Han gælder i mit sted.